

Шостак Олена Миколаївна

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВАКЦИНАЦІЯ ЯК НОВЕ МІРИЛО ПРАВ ЛЮДИНИ У 21 СТОЛІТТІ: НЕВЖЕ РЕАЛЬНІСТЬ?

Світ в останні кілька років стикнувся з проблемою COVID-19 та ще з більшими проблемами, пов'язаними з натушно-насильницькою імплементацією вакцинаційних та карантинно-обмежувальних заходів. Україна не залишилася осторонь від світових тенденцій та заповзято вирішила згадати досвід нелюдяного ставлення до своїх громадян, зокрема в аспекті паплюження прав людини, передбачених Конституцією України та рядом міжнародно-правових актів, і зокрема, права на працю.

Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи «Вакцини проти COVID-19 : етичні, правові та практичні питання» передбачає у пункті 7.3.1., що «Асамблея закликає своїх країн-членів та ЄС забезпечити інформування громадян, що вакцинація не є обов'язковою та ніхто не має бути підданим політичному, соціальному або іншому тиску щодо вакцинації, якщо він не бажає бути вакцинованим». Пунктом 7.3.2. надалі підкреслено, що «має забезпечуватися відсутність дискримінації у випадку не вакцинації особи через можливі ризики для здоров'я або небажання вакцинуватися» [1]. Згідно узагальненого змісту Конституції України, Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, обмеження прав людини можливі лише на підставі законів, і взагалі права людини не мають бути звужені в порівнянні з обсягом, визначених Конституцією України.

Натомість, Кабінетом Міністрів України та МОЗ України прийнято ряд своїх актів, що передбачають порушення прав людей, зокрема в аспекті права на працю. Постановою КМУ від 20.10.2021 № 1096 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1236» передбачено, що підлягають відстороненню від роботи працівники та державні службовці, обов'язковість профілактичних щеплень проти

COVID-19 яких визначено переліком, затвердженим наказом МОЗ від 04.10.2021 № 2153, які відмовляються або ухиляються від проведення таких профілактичних щеплень.

Наказом МОЗ від 27.10.2021 № 2362 «Про внесення змін до Дорожньої карти з впровадження вакцини від гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, і проведення масової вакцинації у відповідь на пандемію COVID-19 в Україні у 2021–2022 роках» з Дорожньої карти вилучено положення щодо добровільності вакцинації проти COVID-19 для усіх груп населення та професійних груп.

Відповідно, прийняттям таких положень, всупереч встановленому Конституцією порядку, порушується право на добровільність здійснення медичної процедури (вакцинації) та порушуються права на працю багатьох громадян України.

Статтею 43 Конституції України передбачено, що кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працюю, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Це право забезпечується обов'язком держави створювати громадянам умови для повного його здійснення. Саме тому відсторонення невакцинованих проти гострої респіраторної хвороби COVID-19 працівників від роботи без збереження заробітної плати є порушенням права на працю, я як наслідок, права на оплату цієї праці. Не кажучи вже про моральні та соціальні складнощі, що настають через свавільне примушування урядом людей до вакцинації.

Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», профілактичні щеплення проти дифтерії, кашлюку, кору, поліомієліту, правця, туберкульозу є обов'язковими та вносяться до календаря щеплень. Станом на сьогодні вакцинація від COVID-19 для працівників є добровільною. Роботодавець немає права застосовувати будь-які заходи впливу до працівника, якщо останній не бажає її проходити [2].

Відповідно до статті 2–1 Кодексу законів про працю України, будь-яка дискримінація у сфері праці, пряме або непряме обмеження прав працівників не допускається. Відсторонення працівника від роботи можливе тільки з підстав, що

визначені законодавством, зокрема ст.46 Кодексу Законів про Працю України (постанова Верховного Суду у справі №761/12073/18 від 01.04.2020 р.).

Частиною шостою статті 12 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» визначено, що повнолітнім дієздатним громадянам профілактичні щеплення проводяться за їх згодою після надання об'єктивної інформації про щеплення, наслідки відмови від них та можливі поствакцинальні ускладнення. Натомість Урядом здійснюється прямий тиск та примус до здійснення медичної процедури препаратами, зміст яких невідомий, наслідки застосування яких таких невідомі та не роз'яснюються. Фактично, такі насильницькі дії уряду під егідою «заподіяння добра» лише додатково зрощують сумніви щодо необхідності та ефективності цієї процедури.

Зазвичай, роботодавці перед відстороненням вимагають у працівників надання інформації про наявність або відсутність щеплень від COVID-19. Це, в свою чергу, є порушенням статті 7 Закону України «Про захист персональних даних», відповідно до якої забороняється обробка персональних даних, що стосуються здоров'я.

Стаття 39¹ Закону України «Основи законодавства про охорону здоров'я» передбачає, що пацієнт має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при його медичному обстеженні. Тобто, ця норма забороняє вимагати та надавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування пацієнта, зокрема і щодо проведення або не проведення вакцинації від COVID-19.

Стаття 286 Цивільного кодексу України передбачає, що фізична особа має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при її медичному обстеженні. Також фізична особа зобов'язана утримуватися від поширення такої інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків або з інших джерел. Разом з тим, роботодавці також вимушено подають цю інформацію без дозволу особи іншим зацікавленим суб'єктам та органам.

Тобто, урядом створюються численні перешкоди до здійснення особами права на працю, права на оплату праці, права на збереження в таємниці своїх персональних даних щодо стану здоров'я. Вся ця ситуація виглядає сюрреалістичною, зокрема і на фоні звернень українського Омбудсмена Людмили Денисової [3] до Кабміну щодо порушення прав людей на працю в умовах примушування їх до вакцинації (зокрема підзаконними актами).

Таким чином, можна зробити висновок, що український уряд замість дотримання Конституції України та її законів, займається доволіно-насильницькою правотворчістю, яка суттєво обмежує та порушує права людини, пов'язуючи реалізацію її основоположних прав з якоюсь примусово нав'язаною медичною процедурою.

Джерела:

1. Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи «Вакцини проти COVID-19: етичні, правові та практичні питання». URL: <https://pace.coe.int/en/files/29004/html>
2. Відмова працівника від вакцинації не є підставою для звільнення, а карантин не виправдовує прогулів. Закон і бізнес. URL: https://zib.com.ua/ua/149207-vidmova_pracivnika_vid_vakcinacii_ne_e_pidstavoyu_dlya_zvilm.html
3. Звернення Людмили Денисової від 22.11.2021 на сторінці Фейсбук. URL: <https://www.facebook.com/denisovaombudsman/posts/434501151364496>